

Gensidig afhængig oprindelse

(pratitya-samutpada) – eller:

Årsagskædens 12 led (nidana)

På billedet ses de 6 verdener afbildet med symboler for de 3 lidenskaber begær, vrede og uvidenhed inde i midten, som er årsagen til disse verdener (en slange, en hane og en gris). Det er tilknytningens – og identifikationernes djævel, *Mara*, som fastholder Livs-hjulet, mens den frigjorte Buddha står udenfor til venstre. På andre billeder ses et paradys ligeledes udenfor hjulet. Faktisk synes der kun at være 5 verdener, idet de 2 slags gude-regioner bekrieger hinanden over rammen mellem deres riger. På hjulets rand er 12 billeder, som viser symboler for gensidig afhængig oprindelse (sanskrit: **pratitya-samutpada**). På næste side findes en liste med beskrivelse af dem.

På kanten af Livshjulet nederst til højre ses symbolet for *avidya*, uvidenhed eller ubevidsthed, som føles som forvirring, i form af et billede af en blind kvinde med en stav i hånden. Herefter følger modsat urets retning de øvrige billeder:

Begreb:

Billede:

1	Ukendskab (<i>avidya</i>) (uvidenhed)	Blind kvinde
2	Vaner (<i>samskaras</i>) (bl. a. lidenskaber, erfaringer, vaner og talenter)	Pottemager
3	Bevidsthed (<i>vidjnana</i>)	Abe
4	Bevidst om en selv & andre / andet (<i>namarupa</i>)	Menneske i båd
5	6 sanse evner (<i>sadayatana</i>)	Tomt hus med mange vinduer
6	Kontakt (mellem sans & sansegenstande =) sansning (<i>sparsa</i>)	Par kysser hinanden
7	Følelse (behag, ubehag, neutral) (<i>vedana</i>)	Pil i øjet
8	Trang (tørst) (<i>trisna</i>)	Øldrikker
9	Tilknytning (afhængighed) (<i>upadana</i>)	Abe plukker frugt
10	Tilblivelse (mønsterdannelse - liv) (<i>bhava</i>)	Gravid kvinde
11	Fødsel (<i>djati</i>)	Barnefødsel
12	Alderdom & død (<i>djara-marana</i>)	Lig (bæres på en bære)

Fra fødsel opstår sygdom, alderdom og død; sorg, jammer, smerte, modløshed og fortvivlelse. Sådan er oprindelsen til hele denne ophobning af ulykke.

Der er lidelse ved lidelse (smerte), lidelse ved forandring og lidelse ved sammensathed (også kaldet 'eksistentiel lidelse' - det at være sammensat medfører klyngen til sin identitet).

Det er lidelse at blive adskilt fra det, man holder af, ikke at få det, man ønsker, og at få det, man ikke vil have. Kort sagt vil al tilknytning til enhver af de 5 skandha'er indebære lidelse. (se siden: *De 5 skandha'er*)

Den grundlæggende uvidenhed (sanskrit: *avidya*), sætter denne kædereaktion i gang, og når først den er sat i bevægelse kører den videre af sig selv som et hjul, der triller ned ad bakken. Derfor kaldes hele denne symbolske sammensætning for Livshjulet. Det er på grund af de 5 skandha'er, at vi er i stand til at opleve disse kredsløb, sanskrit: *samsara*.

Læs også i ordforklaringen om: *årsager og betingelser*.

Læs mere i artiklerne: *De 5 skandha'er & Hvad er en oplevelse?*

& *Sunya - nulpunktet* & *De 4 grundlag fo vågent nærvær*.

Om de 6 verdener

I de seks – eller fem – verdener befinder sig deva'erne, guderne, som bebor forskellige himle på toppen af Meru bjerget og i dimensioner ovenover. Dette bjerg er ikke afbildet på maleriet, fordi det indgår i en anden beskrivelse af virkeligheden, men i stedet kan du betragte billedet for neden med en model af den såkaldte *Chakravala* (Ring af Jernbjerge) kosmologi.

Meru bjerg systemet. I midten omgivet af syv jern bjergkæder og syv have rejser Meru sig op i enorme højder. Bjerget er relativt smalt for neden, udvider sig oven over midten og snævrer sig atter ind mod toppen. Her oppe er guden Indra's slot, men her bor også mange andre guder og deres tjenende ånder. Udenfor de syv bjergkæder ligger de fire kontinenter i kompas retningerne, hvor mennesker og dyr bor. Hver af de 4 kontinenter har to satellitter eller mindre øer. Det er dog muligvis øer som Madagaskar og Sri Lanka, som der menes, så disse øer er ikke helt små – de er bare mindre end kontinenterne. Hele systemet omgives af en stor ring af jernbjerge. Læs mere i Ordforklaringen om: *Chakravala*.

Denne kosmologiske model svarer naturligvis ikke til Jordens geografi. Meru bjerget, omgivet af syv bjergkæder af jern og syv have, er et mytologisk landskab, som viser relationer mellem de sansende væsner, men ikke geografi, som vi kender det. Nogle spekulative mennesker har forestillet sig, at Meru bjerget er vores galakses centrum, og de fire kontinenter er så fire forskellige planeter med liv i Mælkevejen. Denne spekulation er misvisende, fordi solen og månen siges at kredse om Meru. Så mytologien skal forstås som en multi dimensionel geografi, hvor der også er usynlige verdener og *sansende væsner*, som kun mennesker med meget usædvanlige evner, sanskrit: *siddhi*, kan se.

Ned ad siden på bjerget bor *asura'erne*, de misundelige guder. Nogle gange regnes asura'ernes verden for en selvstændig verden – eller de regnes med i gudernes. Nedenfor bjerget befinder de sidste fire verdener sig. Her gives sanskrit navnene: manushyas [manuṣyas], mennesker – tiryagyonis, dyr – pretas, sultne spøgelse – og narakas, sansende væsner i helvedes verdenerne.

Læs videre om disse verdener i Ordforklaringen under: *kosmologi*.